

DEN ENGELSKE BOBBY – MELLEM TEKNOKRATISK SELVSTYRE OG FOLKELIGT SAMTYKKE

AF HENNING KOCH

*Michael Brogden: »The Police: Autonomy and Consent«,
Academic Press, London 1982*

To mindre artikler fra 1968 er efterhånden blevet klassikere i den danske politiretlige litteratur, der i øvrigt har været fattig på originale bidrag siden Kolderup Rosenvinges lærebog: »Grundrids af den danske Politiret« (Den Gyldendalske Boghandlings Forlag, Kjöbenhavn 1825 (2. udgave 1828)). Jeg tænker naturligvis på Erik Christensens og Heide-Jørgensens diskussion om politiets generalfuldmagt (Juristen s. 1 ff. og 151 ff.). Sidstnævnte afslutter sin imødegåelse af Christensens opfattelse med følgende: »For behandlingen af hele dette emne er der flere sunde synspunkter at hente i det britiske system, hvor politimanden betragtes som en »borger i uniform«, der som tjenestepligt påtager sig en række opgaver, som enhver borger – om han ville – kunne tage op. Lad være, at det i et moderne samfund er nødvendigt at modificere dette synspunkt. Det bør også hos os bevares som udgangspunkt for alle betragtninger angående politiets magtanvendelse og navnlig ikke kvæles i en fra kontinentet importeret generalfuldmagt.«

Dansk ret

Den tidligere rigspolitichef fremmaner visionen af politimanden: som ven. Han anfægter næppe Christensens retshistoriske redegørelse. Udtalelsen har derfor retspolitisk karakter: selv om den danske politibetjent ikke blot er en borger i uniform, bør vi *se* ham som sådan. Denne holdning er naturligvis af ideologisk betydning for politiet.

Erik Christensen på sin side refererer vor historiske arv. Den tyske statsretslærde Pütter formulerede i 1770 et politibegreb, der begrænsedes til forvaltningens *fareafværgende* virksomhed (i modsætning til de enevældige staters *velferdsfremmende* politiformål). I den preussiske landret fra 1794 blev begrebet lovfæstet: »Det er politiets embede at træffe de nødvendige foranstaltninger til opretholdelse af den offentlige ro, sikkerhed og orden, og til at afværge forestående fare for befolkningen eller enkelte medlemmer af denne.« Det var denne definition af politiets mål og midler, der med det konstitutionelle politis omorganisering i Danmark i 1863 blev »transformeret« til dansk ret i politilov-

givningen m.v. I retsplejeloven af 1916 blev disse begreber opretholdt, og de genfindes med en noget ændret formulering i den gældende retsplejelovs § 108. I motivernes almindelige del vedrørende straffeprocessen står der i øvrigt: »... det maatte erkjendes, at de danske Forhold og Samfundstilstande, til hvilke de nye Institutioner skulde afpasses, ofte havde større Lighed med de tyske end med de franske eller engelske Forhold og Tilstande.« (Motiver etc., Schultz, København 1875). En tilsvarende opfattelse af generalfuldmagtens eksistens og baggrund genfindes i norsk og svensk ret (om sidstnævnte se Erik Sjöholm: »Om politimakten och dess begränsningar«, Norstedt, Stockholm 1964).

Men det danske politi som institution var i sig selv ikke ny – ej heller i 1863. Politiet som myndighed med en organisation og beføjelser blev oprettet i Danmark i 1682 (Koch: »Politimyndighedens oprindelse (1681-1684)«, Historisk Tidsskrift, Bind 82, hæfte 1 – København 1982). Politimesteren i København, der tillige i 1684 fik overopsyn med de forskellige fogder rundt om i landet (en ordning, der var mere de jure end de facto !), havde til sin rådighed en række »Politens Betiente«. Begrebet »politie« var udtryk for en tilstand, der blev frembragt af den indre forvaltnings forskellige funktioner. Det var synonymt med »god Skik og Orden«. Den indre forvaltning var kongen, og hans opfattelse af en »god Politie« blev ført ud i livet af den kgl. politimester og kongens betjente. Således forholdt det sig *ikke* i England.

The Constable

The New Police i England omkring skiftet fra det 18. til det 19. århundrede var nyt i den forstand, at hovedvægten blev lagt på kriminalitetsbekæmpelsen med den regelmæssige patruljering som det primære middel. Med en forløber i havnepolitiet: The River Thames Police, der blev grundlagt i 1789 af Colquhoun, blev Londons almindelige politi oprettet ved The Metropolitan Police Act af 1829 efter forslag fra Robert Peel (og med de utilitaristiske filosoffer Bentham og Chadwick som idémæssige bagmænd). Politibetjentene eller rettere »the constables« fik hurtigt tilnavnet »Bobbies«, der dog først senere udviklede sig til et kælenavn, efter fornavnet på nyordningens fader, idet denne i begyndelsen mødte betydelig modstand mod sit korps. Men begrebet »constable« fandtes også før omorganiseringen af det engelske politi. Og heri ligger nøglen til forståelsen af forskellen mellem engelsk og dansk politi.

Den etymologiske betydning af ordet: konstabel (fra latin constabularius) er oprindeligt staldbroder og senere (krigs)kammerat. Det er denne *kammerat*, i middelalderen og indtil nyordningen som valgt og ulønnet – siden århundredskiftet som ansat og lønnet, der på de andres vegne er indehaver af »the office of constable«. Indehaveren besidder såkaldte »originære magtbeføjelser«.

Politimandens beføjelser

Det er doktrinen om »Original Powers«, der er det teoretiske midtpunkt i Michael Brogden's »The Police: Autonomy and Consent« (Kap. 5). Det er den, der betinger den enkelte politimands »selvstyre«, og den betinges af et abstrakt samtykke fra befolkningen (i The Willink Report fra 1962-3 siges det: »... fordi hans (sic) beføjelser er »originære« og ikke »delegerede« besidder »the constable« en position af uafhængighed.« (s. 124)).

Denne opfattelse af »the constable« som »a citizen-in-uniform« er for englænderne (inklusive det engelske politi) ikke blot af ideologisk karakter. Den er rent faktisk juridisk funderet. I modsætning til den kontinentale statsteori (eks.: Weber og Ross) er det afgørende karakteristikum ved politiet som offentlig myndighed *ikke* i England dets monopol på tvangsansvendelse, men det primære særkende er, at myndighedsudøvelsen hviler på, hvad Brogden betegner som »the legal relation« (s. 121). Det engelske politis legitimitet afledes af »the law«. Denne tilsyneladende banalitet vender imidlertid fuldstændig op og ned på vore begreber om politiets rolle i samfundet, når man erindrer sig, at England primært er et »common law«-land.

Common Law

Politiets beføjelser til at anholde og tiltale er selvstændige rettigheder, der udspringer af uskreven ret d.v.s. fra sædvaner og konkrete domstolsafgørelser. Den tidligere chef for The Metropolitan Police, Sir Robert Mark, har i 1977 udtrykt konsekvenserne af denne retsopfattelse således: »... det faktum, at det britiske politi er ansvarlig i forhold til »the law«, at vi handler på vegne af samfundet og ikke under dække af regeringen, gør os til det mindst magtfulde, det mest ansvarlige, og derfor det mest accepterede politi i verden.« Som Brogden udtrykker det: hvis politibetjenten afleder sine juridiske beføjelser fra sin status som borger, så er politimagt borgermagt. Det må da betragtes som det ideelle demokrati (uden at han dog deler denne opfattelse) (s. 121-122). Den angelsaxiske retsopfattelse danner også baggrunden for den traditionelle engelske definition af en politistat. En politistat, som udtrykt af ledende politichefer og politikere, er en stat, hvor kilden til politiets magtbeføjelser hviler på lovgivning (»statute law«) !!! (s. 16).

Det skal dog siges, at der i de senere år er udtrykt uenighed om tilstrækkeligheden af doktrinen om de oprindelige borgerbeføjelser som en dækkende beskrivelse af politibetjentenes beføjelser. I 1981 udtrykker The Royal Commission on Criminal Procedure sig således: »Det er for enkelt et syn på situationen nu. Politibetjenten er underlagt en lovmæssig kontrol fra sine overordnede i tillæg til bestemmelser i den almindelige kriminallov og den civile lovgivning. Han har rent faktisk større juridiske beføjelser end den almindelige borger...«

Politibetjenten har eksempelvis i modsætning til den private borger pligt til at indtage en aktiv rolle i retshåndhævelsen, og han alene har ret til at anholde personer på den blotte mistanke. Disse beføjelser er givet ved lovgivning (s. 126).

Opportunitetsprincippet

Som en naturlig konsekvens af retsgrundlagets løsere karakter som common law anerkendes i England, at politiet kan og skal udvise »discretion«, både når det drejer sig om, hvorvidt en overtrædelse skal retsforfølges, og, hvorledes retshåndhævelsen skal gennemføres (s. 132-134). Den diskretionære beføjelse udtrykker friheden til at handle i overensstemmelse med sit *eget* skøn (hvilket i realiteten vil sige, at det ikke kan prøves af andre – se A. Reiss: »Discretionary Justice« i D. Glaser (ed.): »Handbook of Criminology«, Rand McNally, Chicago 1974). Der gælder med andre ord for det engelske politi, det den kontinentale ret kalder et opportunitetsprincip, og som i Danmark alene er hjemlet den juridiske anklagemyndighed. Politiet her er underlagt et legalitetsprincip, der dog alene refererer til spørgsmålet om, hvorvidt der skal skrives ind eller ej i forhold til lovovertrædelsen. Som allerede nævnt hører de grundlæggende rettigheder til at anholde og tiltale nøje sammen, hvorfor der *ikke* eksisterer nogen selvstændig *anklagemyndighed* i England. Politiets »tiltaleprærogativ« findes vist ikke i noget andet vesteuropæisk land. Denne beføjelse var ikke et led i utilitaristernes nyordning af det engelske politi. På daværende tid blev de fleste sager rejst af de private borgere selv (eller af tiltale-foreninger), der handlede på grundlag af common law. De private tiltaler faldt efterhånden bort p.g.a. sagernes omkostninger, varighed og procedurernes vanskelighed, hvorfor politiet af effektivitetsgrunde efter praksis langsomt overtog denne funktion. Men også i denne rolle handler politibetjenten fortsat alene som borger, der er interesseret i den almene retsforfølgelses opretholdelse. Idag er anklagefunktionen organiseret omkring private »solicitors« ledet af overordnede politimænd. Der findes dog en statslig Director of Public Prosecutions, der formelt har visse beføjelser, navnlig siden 1979, i forhold til de lokale politimyndigheder, men disse har i følge Brogden endnu ikke været anvendt i noget særligt omfang (s. 136-138). I 1980 foreslog førnævnte Royal Commission etableringen af et nyt anklagesystem med selvstændige anklagemyndighedsorganer på lokal basis. Dette forslag blev kraftigt imødegået af politiet, der udtrykte frygt for, at adskillelsen af efterforskning og tiltalerejsning ville svække politiets autoritet og derved igen svække retshåndhævelsens effektivitet (s.139). Ønsket om at sikre tiltalerejsningens kvalitet og effektivitet var interessant nok netop argumentet for oprettelsen af vores anklagemyndighed ved retsplejeloven af 1916 til afløsning af dommerens inkvisitoriske beføjelser (Motiver 1875).

Det engelske politis grundlæggende rettigheder og pligter hjemles i sædvane, der findes ingen organisatorisk sondring mellem politimæssig efterforskning og juridisk tiltalerejsning, og begge disse funktioner er underlagt et hensigtsmæssighedsskøn – et opportunitetsprincip. Der synes således ikke at være hverken historisk, juridisk eller ideologisk grundlag for at støtte en fortolkning af gældende dansk ret på en fra England importeret polititeori.

Historisk metode

Med udgangspunkt i det specielle engelske retsgrundlag analyserer Brogden i et historisk lys det nærmere indhold såvel i politiets selvstyre (autonomi) som i det nødvendige modstykke, det folkelige samtykke (consensus). Sidstnævnte betegner han meget træffende som i bedste fald et »ansvars-surrogat« i værste fald et »ansvarsplacebo« – i fravær af en egentlig juridisk og politisk ansvarlighed (s. 248).

Der findes bedre og bredere deskriptive fremstillinger af det engelske politis historie (navnlig T. S. Critchley: »A History of Police in England and Wales«, Constable, London 1979, som Brogden da også i forordet erklærer sin store gæld til). Men Brogdens bog er nyskabende og væsentlig af tre grunde. For det første fordi den fokuserer på den historiske udvikling i et lokalt politidistrikt (Liverpool), der fik Englands første provinspoliti efter de nye principper i 1800-tallet. For det andet fordi den forsøger at inddrage den politiske økonomi, som forklarende variabel for politiets udvikling. For det tredje og navnlig fordi der ikke blot er tale om politihistorie, men en på den historiske udvikling baseret politi- og statsteoretisk analyse af det engelske politi idag op til the Toxteth Riots i 1981, der dog kun omtales i et efterskrift.

Statsmodeller

Indledningsvis (s. 2-14) gennemgår han forskellige statsmodeller og deres anvendelighed for politiet som organisation. I den *teknokratiske* statsmodel (repræsenteret ved Max Weber: »Parliament and Government« (1917) i Roth & Wittich (eds.): »Max Weber on Economy and Society«, University of California Press, Berkeley) er politiets bureaukrater uafhængige af økonomiske og politiske interesser. Politiinstitutionens autonomi er garanteret, så længe de faktorer, som indvirker på bureaukraternes beslutningsproces, anses for at hidrøre fra rationelle overvejelser og upartisk expert-vurdering. På grund af forudsætningen om det politiske og økonomiske vakuum og fordi den teknokratiske forklaring ignorerer beslutningernes diskretionære natur, forkastes modellen. I den *pluralistiske* model (rep. v. R. Dahl: »Modern Political Analysis«, Prentice Hall, Englewood Cliffs 1963) mægler de statslige repræsentanter, herunder politiet, mellem de forskellige sociale grupper og politiske interesser. Staten er

påvirkelig for pres fra samfundet, men bag uenighederne findes en grundlæggende consensus om at støtte staten og dets politi. Politiets beslutninger sker ud fra en interesseafvejning i »den offentlige interesse«. Denne statsopfattelse afvises, fordi den forveksler mangel på konflikt med enighed og fordi den forudsætter statsorganernes neutralitet. I den *instrumentalistiske* statsmodel (rep. v. R. Miliband: »Marxism and Politics« Oxford University Press, Oxford 1977) er den statslige intervention altid politisk. Da samfundet er et klassesamfund, intervenserer staten til opretholdelsen af den herskende klasse. Den herskende klasse styrer udover ved dens ledende myndighedsrepræsentanter navnlig med økonomien og ideologien som instrumenter. Brogden afviser denne statsmodel, dels fordi den kun overfladisk beskriver den økonomiske strukturs betydning, dels fordi den ikke forklarer politiets eksisterende autonomi i forhold til de herskende, politiske kræfter. Endelig findes der i følge den *strukturelisme* statsmodel (rep. v. N. Poulantzas: »Political Power and Social Classes«, New Left Review, London 1973) ikke statsorganer eller individer, kun klasser, der er i stadig kamp mod hinanden. Staten er hverken uafhængig af de sociale klasser eller et konstant instrument for klassesdominans. Staten repræsenterer balancen i klassekampens kræfter på et givet historisk tidspunkt. Statsformen ændrer sig derfor hele tiden. Brogden finder heller ingen anvendelse for dette statsbegreb. For det første fordi den strukturalistiske teori afviser muligheden af empiriske studier og for det andet fordi den, lige så lidt som den instrumentalistiske, giver en forklaring på den konstaterede autonomi hos politiet. Der er med andre ord ingen af de almene statsteorier, der efter Brogdens opfattelse er umiddelbart anvendelige til at forklare politiets funktioner i det engelske samfund.

Politistatskriterier

Han gennemgår videre (s. 19-27) Chapman's (»Police State«, MacMillan, London 1971) specielle politistatskriterier: centralisering, politisering (at politiet som interessegruppe forsøger at ændre på selve reglerne for politiets virksomhed), penetration (at politiet trænger ind på andre statslige myndigheders kompetenceområder, navnlig de sociale myndigheders), determination (at politiet fra domstolene overtager at træffe endelige afgørelser) og endelig militarisering. En af de stadigt levende myter om det engelske politi, er dets ubevæbnethed. Op igennem 70'erne har det engelske politi oprettet en lang række specielt bevæbnede beredskabsgrupper. Dertil kommer, at indenrigsministeriet i 1971 bestemte, at politikredse skal uddanne en vis procentdel efter eget valg af den ordinære styrke i brugen af almindelige hånd-skydevåben. Det præcise tal er ikke offentligt, men et forsigtigt skøn anslår, at 10 % af den samlede styrke har modtaget en sådan uddannelse. Den lokale myndighed

udsteder våbentilladelser i hvert konkret tilfælde. Fra 1970 til 1979 er der sket en 8-dobling af antallet af udstedte våbentilladelser (tallene omfatter ikke såkaldte beskyttelses-våben i forbindelse med bekæmpelse af optøjer). I samme periode blev våbnene kun affyret i 20 tilfælde (det medførte til gengæld 6 dødsfald og 5 sårede) (State Research, Bulletin no. 19, 1980).

Selv om Brogden finder, at der i England er tendenser til opfyldelsen af alle disse kriterier, finder han alligevel ikke, at politistatsmodellen kan fungere som en dækkende beskrivelse af det engelske samfund. Modellen indarbejder ikke de sociale, politiske og økonomiske forhold (s. 28).

Alle de gennemgåede modeller overser for Englands vedkommende, at »the chief police officers« (politimestrene) befinder sig på broen mellem de to politiske magtgrupper: staten og lokalsamfundet. Politimesteren er ledvogteren, der fra denne post styrer ressource-allokeringen i lokalområdet: den politiske, økonomiske, ideologiske og juridiske anvendelse af de politimæssige ressourcer (s. 29-33). I denne rolle optræder han som »lokal teknokrat«. Brogden ser herefter på den historiske og politisk/økonomiske baggrund herfor.

Politiets organisation

De fleste engelske politihistorikere er enige om, at oprettelsen af det nye politi hang sammen med befolkningsudviklingen i forbindelse med urbaniseringen og industrialiseringen. Liverpools økonomiske struktur adskilte sig imidlertid fra de store industribyers. Den var en udpræget oversøisk handelsby med mange indvandrere. Primær-økonomien omfattede de store købmænd og deres løser ansatte personale – sømænd og havnearbejdere. Den sekundære økonomi hørte gaderne til: bissekræmmere, markedssælgere, pantelånere, hælere, »book-makers«, kro-, logi- og bordelværter. Det var til kontrol med disses menneskers aktiviteter, at The Liverpool City Police blev oprettet i 1836 (s. 43-47). Anledningen til oprettelsen var den »spill-over effect«, som byens slumkvarterer (1 ud af 10 boede i kældre) havde på købmændenes fine boligområder: dørsælgerne invaderede residenserne. Som der stod i et læserbrev i byens avis tre uger efter indførelsen af politiorganisationen: »Byens omgivelser kan allerede begynde at se nytten af det nye politi i begrænsningen af antallet af omstrejfer. Før styrkens oprettelse blev (et beboelsesområde) besøgt af horder af tiggere og andre uordentlige typer, som ... forstyrrede husholdningerne, og alle respektable hjem i allerhøjeste grad; i mange huse var tjenestefolkene nødt til at åbne døren mellem 70 til 100 gange om dagen ...« (s. 49). Selv om der jo nok ligger en overdrivelse i tallene, viser brevet klart, hvorledes borgerskabet oplevede problemet. De to boligområder grænsede lige op til hinanden: de rige boede i South Toxteth, de fattige i North Toxteth – som den dag idag. Først i anden række var købmændenes problem strejker og demonstrationer fra arbejdernes side.

Autonomi

I henhold til the Municipal Corporations Act fra 1835 etablerede byens borgere en »Watch Committee«, der skulle fungere som en slags lokal politibestyrelse, der afspejlede de politiske magtforhold.

På grundlag af arkivstudier analyserer Brogden denne politiske styrelses faktiske indflydelse. I det første årti var den herskende handelstands direkte indflydelse på politiarbejdet meget betydelig. »The Watch Committee« udstedte ordre om styrkens anvendelse, og en under-komitee mødtes dagligt for at overvåge politiets operationer – dette organ blev opløst i 1847. Herefter var der kun ugentlige møder i bestyrelsen, og borgernes henvendelser til komiteen blev oversendt til politimesteren til orientering (og videre foranstaltning); politiets praksis var indarbejdet. I løbet af 1880'erne førte det til den egentlige etablering af politimesteren som »den lokale teknokrat«. Politimesteren modsatte sig et stærkt pres fra en stor gruppe skatteydere om at stoppe ad politimæssig vej den ulovlige indtjening ved bordelvirksomhed med følgende argumenter: prostitutionen blev bedre kontrolleret ved at begrænse den til et bestemt område end ved mere eller mindre tilfældige retsforfølgelser, der blot ville sprede problemet over hele byen. Efter hans egen erfaring og »en enig opfattelse hos de ældste og mest erfarne politibetjente« var afskaffelsen af bordelvirksomhed i en havneby umulig (s. 60-71). Politiet var blevet professionelt – i ordets egentlige forstand.

Brogden følger ikke på dette punkt sine grundige empiriske arkivstudier op i årene efter 1910. På grundlag af andet skriftligt materiale: andre forskeres resultater, udtalelser fra ledende politifolk, kommissionsrapporter og ikke mindst lovgivningen samt den almindelige økonomiske udvikling beskriver han, hvorledes denne »teknokratiske autonomi« efter hans opfattelse har holdt sig – ja endda er blevet styrket – op til idag.

The Police Act af 1964

Op gennem 1970'ernes økonomiske krise er kommunalbestyrelsesmedlemmernes politiske indflydelse på de lokale serviceområder blevet væsentligt svækket i takt med den stigende statslige overtagelse af administreringen af de kommunale udgiftsbudgetter (gennem reallokering og standardisering) (s. 82-88). Denne manglende indflydelse har også vist sig i forholdet til politiet. På trods af, at der med The Police Act fra 1964 blev gjort det første samlede forsøg på ved hjælp af »statute law« at organisere og standardisere forholdet mellem de statslige og kommunale myndigheder og politiet. Med denne lov blev der oprettet »Police Authorities« til afløsning af »Watch Committees«.

Politimesteren skal udarbejde jævnlige redegørelser til denne myndighed, der består af kommunalbestyrelsesmedlemmer om ethvert spørgsmål af operationel

betydning inden for politiområdet. Politimesteren behøver dog ikke imødekomme dette krav, hvis han mener, at det ikke er i offentlighedens interesse at udbrede en sådan information, eller hvis han mener, at det er unødvendigt for at myndigheden kan udøve sine funktioner (s. 77). Politimesterens vigtigste »magtbeføjelse« efter Brogdens mening er dog nok: magten til at strukturere informationen om politiet, eksempelvis ved opstillingen af statistiske oplysninger om kriminalitetsudviklingen eller klager over politiet. Det er sjældent, at hans expert-viden anfægtes (s. 91-94). Helt centralt for denne rolle som »forhandler af retshåndhævelses-ressourcer« står oprettelsen i 1948 af the A.C.P.O. (The Association of Chief Police Officers), der er en meget indflydelsesrig interesseorganisation for kriminalpolitiske spørgsmål i bred forstand (Kap. 6).

I forholdet til statsmagten er det såkaldte »Police Inspectorates«, der er det vigtigste forbindelsesled mellem indenrigsministeriet og de lokale politimyndigheder. Disse inspektorater, der også eksisterede før 1964, fik på dette tidspunkt udvidet sine funktioner. Nu skulle de ikke alene rette forespørgsler om styrkens effektivitet som grundlag for de statslige subsidier. De skal også fremme samarbejdet mellem de lokale politidistrikter og planlægge strategisk for den samlede politistyrke. De regionale politiinspektører, der er tidligere overordnede politifolk, udarbejder ikke deres rapporter direkte til indenrigsministeriet, men derimod til politimestrene. Disse fortolker herefter informationen og videreformidler den til ministeriet (s. 110-111). Indenrigsministeriet udsteder forskellige typer af cirkulærer, men den operative myndighed ligger suverænt hos politimesteren (s. 114-116). Brogden konkluderer ved at sige, at indenrigsministeriets kontrolbeføjelser er få, og hvor de eksisterer udøves de efter praksis ikke (s. 118). Den britiske ombudsmand har udtrykkeligt ingen beføjelser i forhold til politiet (s. 117).

Det må nok generelt siges om Brogdens analyser af tiden efter århundredskiftet, at hans teori er mere overbevisende end hans empiri. Dette gælder navnlig hans politisk/økonomiske analyser, der ofte alene udtrykker en »historisk parallellisme«: i den og den periode ændres politiets struktur, ligesom den økonomiske struktur ændres i samme periode (s. 81 og s. 157). Der peges ikke på nogen årsagssammenhæng.

Consensus

Det siger sig selv, at det særegne selvstyre, der såvel juridisk som organisatorisk udøves af politimestre og politibetjente i England, for at være legitimt (eller opfattes som legitimt) må have sin basis i et folkeligt samtykke: »Det er to sider af samme mønt« (s. 206). Som Superintendent Butler fra the Police Superintendents Association udtrykker det: »I Storbritannien har vi altid udøvet

politifunktionen gennem samtykke; politiets virksomhed er opretholdt gennem et aktivt samarbejde med befolkningen eller i det mindste gennem dets indvilligelse.« (s. 170). Dette udsagn giver naturligvis ingen mening, hvis der (alene) tænkes på en accept i hvert enkelt tilfælde. Der er tale om et generelt og abstrakt samtykke. Det er til opretholdelsen af dette, at ideologien spiller en vital rolle. Brogden understreger, at der ikke er tale om nogen ideologisk konspiration, som politiet bevidst har udtænkt for at tilsløre myndighedsmisbrug. Der er tale om en konkret, levende ideologi (s. 170). Han bestrider heller ikke, at der foreligger en folkelig pagt, men han stiller spørgsmålet: med hvem er den indgået?

Myter og realiteter

Fire år efter indførelsen af The Metropolitan Police kom det til et stort slagsmål med politiet i Cold-Bath Fields, hvor en politimand blev dræbt. For de fleste britiske politihistorikere er det første og sidste gang, der udvistes alvorlig modstand mod politiet. I en populær børnebog, der bygger på en af disse, står der: »... det var en total sejr for politiet. Selvom en politimand blev dræbt og adskillige sårede, var der ikke een eneste af pøbelen, der blev alvorligt såret. Langt om længe blev Londonpøbelens frygtelige magt knust.« Radzinowicz lader imidlertid i sit arbejde demonstrationsdeltagernes vidneudsagn for retten tale for sig selv: »... Præsten sagde, at det han så, var snarere et forsøg på at flygte, ikke en modstand fra borgernes side; politiet stormede frem fra hver en sidegade for at hindre dem i at slippe væk, mange blev slået til jorden og mænd, kvinder og børn blev vilkårligt ramt.« (s. 176).

Tilbage i arkiverne fra Liverpool konstaterer Brogden, at der fra 1880 til 1920'erne var en lang række sammenstød mellem politi og arbejdere, som aldrig har været omtalt eller er blevet bagatelliseret. Han konkluderer dog med at sige, at den organiserede arbejderklassens forhold til politiet generelt set var relativt harmonisk som »en afventende billigelse«, som i relation til den sekundære økonomis medlemmer blev vendt til fuld consensus om en skarp kontrol med denne gruppe mennesker. I det omfang konflikten med de marginelle grupper ikke brød ud i lys lue, var deres forhold til politiet i Brogdens øjne karakteriseret ved »en våbenstilstand« i erkendelse af politiets organisatoriske overlegenhed (s. 180-195).

Ideologi

Netop fordi der i dag ikke er tale om en bestemt politisk eller økonomisk klasses direkte dominans over politiet, bliver ideologien afgørende (s. 227). Centralt for vedligeholdelsen af den folkelige opbakning står politiets servicearbejde, herunder det præventive kriminalitetsarbejde, der er blevet stadigt mere

pro-aktivt d.v.s. på politiets initiativ, gennem oprettelsen af specialafdelinger, der fra at beskæftige sig med ungdomsarbejde i stigende grad ændres til at beskæftige sig med direkte og jævnlig kontakt med skolebørnene. Den tidligere politimester, John Alderson, der er en af foregangsmændene, skriver, at der er tale om »... en ny politi-filosofi, hvor politiarbejdet ikke bare betragtes som et spørgsmål om at kontrollere det onde, men også at aktivere det gode.« (s. 212). På denne baggrund er det ikke svært at forstå, at ideologien om et nærpoliti som *socialpoliti* med størst styrke i disse år udgår fra England.

Hvis politiet altid handler på grundlag af »the common good« og *hvis* politiet altid har det fornødne samtykke – så at sige *er* folket som »a citizen-in-uniform« eksisterer der *intet problem* i forholdet mellem kontrollanterne og de kontrolrede, heller ikke, hvis politiet griber ind repressivt overfor kriminelle tilbøjeligheder »before-the-fact« (d.v.s. før handlingen er begået). Brogden synes imidlertid på sidste side (s. 250) at foretrække en anden organisering af politiet. Et politisystem der som de kontinentale er underlagt en direkte demokratisk og politisk kontrol. Fordi en tilfældig undertrykkelse af marginelle grupper er et resultat af den folkelige pagt. Og fordi pagtens balancepunkt er hårfint.

Brogden sad netop og skrev på sidste del af bogen i de dage, da optøjerne i Toxteth i 1981 brød ud med 280 sårede politibetjente til følge. Han skriver (s. 237): »Historien går, at der var velmenende politibetjente, som forsøgte at dæmme op for de tidlige uroligheder ved at uddele poser med slik til de lokale tilløbende børn. Børnene tog slikket – en halv time senere kastede de Molotov Cocktails.«

Adresse: Adjunkt, cand. jur. Henning Koch
Retsvidenskabeligt Institut
Studiestræde 6
DK-1455 København K